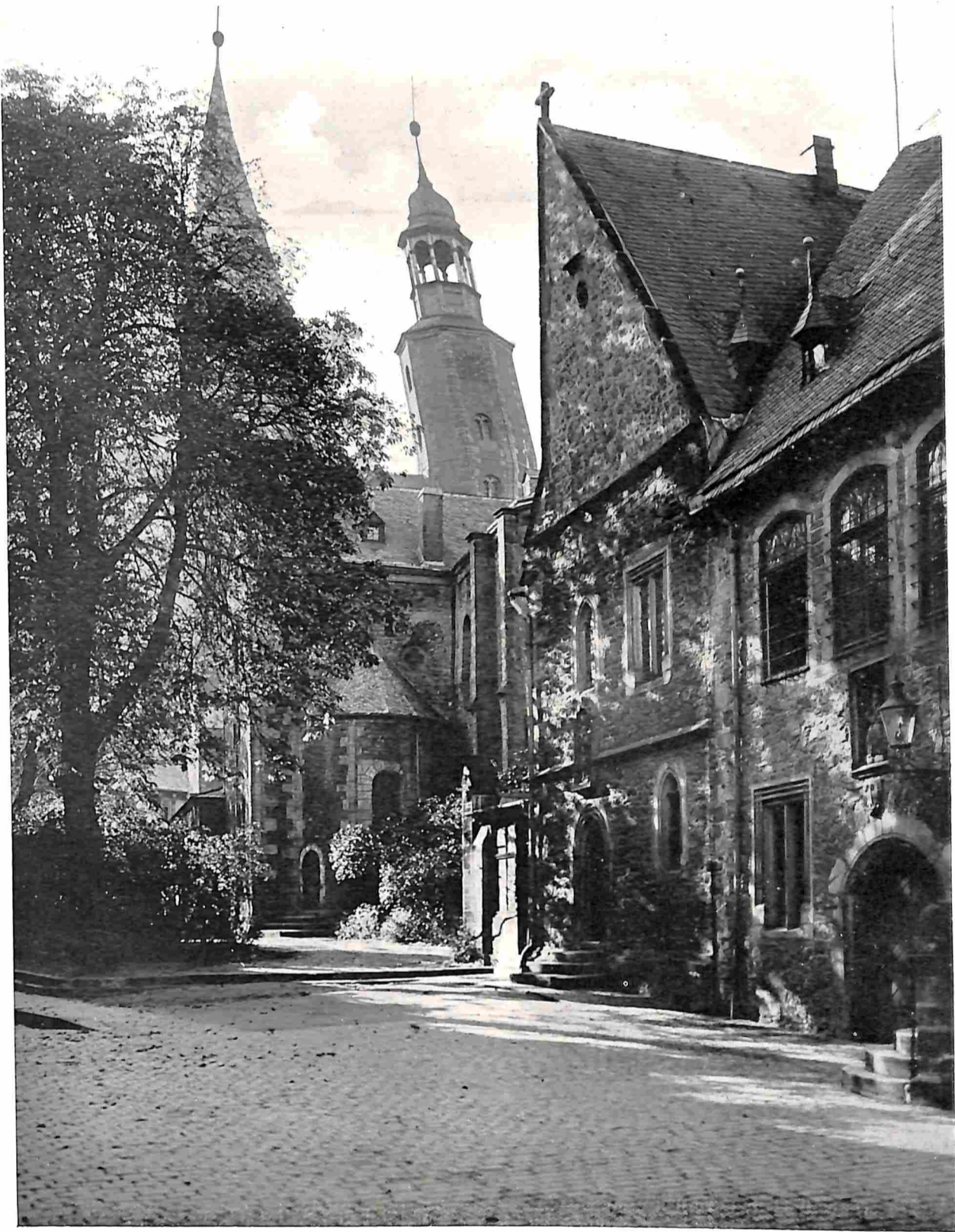

BUITEN

20^E JAARGANG N^O. 48.

ZATERDAG 27 NOVEMBER 1926.

GOSLAR, DE DUIZENDJARIGE STAD. HOEKJE BIJ MARKTKERK EN RAADHUIS.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

MEVROUW MARIANNE, DOOR M. C. v. ZEGGELEN (19)	BLZ. 566, 574
GOSLAR, DE DUIZENDJARIGE STAD (GEÏLL.), DOOR EMMY VAN LOKHORST	BLZ. 565, 568—571
HET VERLOREN TASCHJE, DOOR AMBER	BLZ. 570
GRAVE EN HAMELN, DOOR J. D. H. VAN UDEN	BLZ. 572
EEN FELLE STRIJD, DOOR A. W. FRANCKEN	BLZ. 572
ONTVANGEN BOEKEN	BLZ. 573
KLEINE HONDENRASSEN (GEÏLL.), DOOR I. JOH. W. DE VRIES	BLZ. 572—573
HAAGSCHE KERKEN (GEÏLL.), DOOR KATE DE RIDDER BLZ. 574—575	BLZ. 574—575
EEN IDEALE WEG VOOR AUTO-BEZITTERS. BETONWEG IN DEN STAAT PENNSYLVANIË (ILLUSTRATIE).	BLZ. 576

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff -AMSTERDAM-

MEVROUW MARIANNE

DOOR

19) M. C. VAN ZEGGELEN.

DE dokter had er al voor gevreesd, het was een maand te vroeg geboren, dat was gevaarlijk. Hij had niets gezegd, had de ouders in hun nieuwe geluk gelaten. Wel het kind zoo warm mogelijk laten koesteren door Moeder Antje, die hij gewaarschuwd had en met haar afgesproken dat er, als het zoo teer bleef, een couveuse zou komen, de allernieuwste uitvinding om te vroeg geboren kinderen in het leven te houden. „Waarom dat niet dadelijk gedaan?” had Bas den medicus toegebeten. — „Waarom?” Er was er geen. 't Moest uit het buitenland komen! En van zulke kleinigheden hing een menschenleven af! — Een menschenleven! en met een nieuwe ontzetting, met een nieuw inzicht had hij gedacht aan het andere menschenleven dat ook door hem ontstaan was, het niet gewenschte menschenleven daar in de achterbuurt van de stad, dat kind dat hij niet wilde zien, waarvoor hij alleen geld stuurde, veel geld dat de Moeder zich maar niet zou aanmelden, dat kind dat leefde, terwijl hij met geen schatten François David meer terug kon koopen . . . en Marianne . . . Marianne's oogen hadden dien klaren glans behouden maar hij was er bang voor geworden. Hij was bang voor haar kalmte, een kalmte die gebleven was ook toen het kindje, nadat ze het bij haar gebracht hadden om het te kussen, was weggedragen; haar stralende oogen en haar zachte mond spraken dezelfde taal van berusting toen hij terugkeerde van de eenvoudige begrafenis waarbij alleen zijn schoonvader en zijn zwager Tom waren tegenwoordig geweest. Ze had hem haar hand toegestoken en gefluisterd: „Wees niet zoo bedroefd, Bas, het is misschien goed zoo!” „Het is misschien goed zoo”, dat zeiden haar oogen, die den tuin in zagen, dat zeiden haar handen die nu weder licht huiswerk deden, beneden in de huiskamer. „Het is misschien goed zoo” zeiden de handen die zelf de kleertjes met zoo een liefde gemaakt, opvouwden en wegbergden in de oude kist met de koperen sloten die op de lovangang stond. „Het is misschien goed zoo” zeiden zij toen ze de leege wieg zorgvuldig toedekten met een laken voor zij naar boven werd gebracht; alleen zag Bas dat zij zacht en lang het kleine hoofdkussentje streelde waarop het donker kopje gelegen had en dat Marianne dit even tegen haar wang drukte voor zij het tusschen gedroogde thijm en lavendelblaadjes in haar linnenkast borg. En het

was bij dit alles geweest alsof Bas haar niet kon troosten of eigenlijk niet behoefde te troosten, want zij had geen troost nodig en ook was het hem alsof het een verlies was dat zij geleden had, meer dan hij. De zoon die door zijn geboorte hen bij elkander scheen te brengen, had hen nu door den dood gescheiden. Het was of hij, Bas, er buiten stond en hij praatte zich een oogenblik voor dat het kleine pasgeboren kind ook meer van de Moeder was dan van den Vader, maar hij gevoelde dadelijk daarop dat de verheven kalme stemming waarin deze Moeder scheen te verkeerden, die bewering logenstrafte. Hier was het de Vader die treurde om het verlies van zijn kind. Welke misstappen hij ook begaan mocht hebben, hoe laag en ontrouw hij zich ook tegenover Marianne gedragen had, niemand zou kunnen zeggen dat hij niet naar dit kind verlangd had, dat hij niet juichend blij geweest was met die geboorte; hij had al met trots van zijn zoon gesproken op het kantoor. O, was die zoon er maar eerder geweest — en gretig naar een vernietiging van zijn schuld zoekend, klaagde hij het noodlot aan dat de gebeurtenissen zoo geleid had. „Acht dagen had het leven nu weer zijn gewonen loop genomen. Alles was weer als van ouds in zijn huis. Was het hierdoor dat de woorden, waarvoor Marianne hem om vergeving gevraagd had, weer in zijn geest kwamen? — Zij had hem verweten dat David in zijn plaats was gegaan, zij had wel berouw van die ruwheid gehad, o ja! maar zij had toch zoo gedacht en in een oogenblik van droefheid die gedachte geuit. Haar broer was haar meer dan haar man en zelfs haar kind had haar niet nader gebracht. Misschien was het goed als hij even weg ging. Hij behoefde het nu niet meer te laten. Marianne's gezondheid liet niets te wenschen over. Hij zou overmorgen naar Engeland gaan en het haar strakjes zeggen. „De brieven voor de post van Klank en Gedachten waren nu klaar. Hij bergde ze in zijn tasch, toen was er een klopje op de deur, een stem riep: „Ben je daar? Mag ik binnen komen?” „Het was Gertrud. Hij zag haar binnenkomen en een aandrang om haar af te weren, een „neen, neen, nu niet!” versmoorde hij in een zachten lach. — „Jij?” „Ja ik!” zeide ze de deur achter zich sluitend. „Ik mocht beneden niet binnen bij Marianne en nu kom ik bij jou. Mag toch wel?” Ze vleide met haar mooie oogen en ze liet haar handje met glacé bedekt lang in de zijne, tot hij een stoel aanschoof voor haar. — „Waarom mocht je niet binnen?” — „Er is een oude vriend, zei Geesje, met kleinen Leonard. Ze mocht niet binnenlaten. Geheimzinnig hè. Wie is die vriend?” — „Dat weet ik niet. Ik zit hier allang te werken. Wist niet dat er iemand beneden was, maar als Leonardje er bij is, zal 't wel iemand van de Hoogland's zijn.” Hij zeide het onverschillig en bekeek het elegante meisje naast zich. Ze zag er weer uit om te stelen. Het wit en zwart van den lichten rouw, dat haar schouders en armen dekde, stond prachtig bij haar donker type. Een zwart fluweelen toque sloot coquet op het glanzend donker haar en een wit kippenveertje verhoogde het piquante er aan. — „Weet je dat Geesje, jullie brave Gees, me verbood om naar boven te gaan? Ja, jawel, ze zei heel gewoon: „meneer werkt en ontvangt geen dames boven”. „Bas boog zich voorover en hij gaf haar den lach uit haar oogen terug. „Maar mij wel? niet?” vroeg ze. — Hij streek met z'n hand over haar wang. „O nee! nee, geen handtastelijkheden, dat weet je wel, dan kom ik nooit terug”. „Eigen schuld”, zei hij opstaand en als om een afstand tusschen hen te maken, ging hij bij 't venster staan en bekeek hij haar, met de handen in zijn zakken. „Waarom zie je er ook zoo verduiveld lief uit vandaag. Kwam je me dit nu eens laten zien hoe goed je dat hoedje staat, hoe dat bont flatteert, als 't zoo schijnbaar achteloos om je hangt, hoe . . .” — „Hè, hou op!” Ze was nu ook opgestaan en haar oogen werden opeens ernstig en ze trok een boos mondje, maar 't duurde niet lang. „Bas”, vroeg ze omdat hij niets zei . . . „e . . . Wanneer kom je weer eens bij ons? Mama vraagt 't, ik niet”. — Hij haalde z'n schouders op. „Deze week niet, ik ga naar Engeland”. Ze gooide het boek dat ze op had genomen, met een klap op tafel. „Hè neen!” — „Wat, hè neen”, zei hij — „waarom niet? Ik moet voor zaken”. „Ze kwam naar hem toe, haar groote oogen stonden angstig. „Gaan niet! 't is nog slecht weer, je kunt toch wel wachten, waarom niet?” Zij legde haar hand op z'n schouder. „Gaan nou niet, toe zeg dan Bas, ga nou niet . . .” Hij voelde zijn hart bensen, het bloed steeg wild door hem heen en hij zag diep in 'r mooie oogen. „Ik ben zoo bang”, zei ze zacht. „Ben je bang? Waarom ben jij bang voor mij?”

Marianne is niet bang". Ze sloeg haar oogen neer, draaide aan een knoop van z'n jas: „O Marianne . . . die . . .” — „Die . . .?” vroeg hij. — „Niets”, zeide ze en ze keerde zich af, maar hij ving haar op in zijn arm. — „Wat niets? Wat is Marianne? Wat doet ze . . .”. — „Niets, och niets, laat nu Bas, wat moet ik zeggen, hoe kan ik nou zeggen . . .”. En dicht met zijn hoofd bij 't hare zeide hij: „Wil je zeggen dat Marianne niet bang voor me is, omdat ze niet omme geeft?”

⊗ Ze sloeg alleen haar groote oogen naar de zijne op. „Schat!” fluisterde hij en hij drukte zijn hoofd tegen haar koele wang, maar Gertrude weerde met beide handen hem van zich af. „Daar komt iemand!” zeide ze heesch van angst.

⊗ De deur ging open, het was Marianne. Ze stonden zwijgend tegenover elkander, Gertrud en Bas bij het raam, Marianne achter de tafel, maar op Marianne's gezicht was blijheid, een kalme hooge blijheid. Bas zag het langzaam aan, nadat de eerste schrik voorbij was. Marianne had niets gezien, niets vermoed? Hij begreep niet, maar bij haar eerste woorden voelde hij dat zij wel begreep, wel begreep maar, niet zien wilde? — „Stoor ik jullie? . . . dag Gertrud. Ik wist niet dat je hier was. Ik kom je roepen, Bas, er is een oude vrind gekomen, Floris Beekman. Hij wilde je ook graag zien.”

⊗ Er was een andere klank in Marianne's stem. Bas hoorde het. Het was een geluid dat hij van vroeger kende toen Marianne nog heel jong was en er zonk een zware weemoed in hem neer, even plotseling als zoeven zijn hartstocht gelaaid had toen hij in Gertrud's oogen zag. „Ze houdt van 'm”, ging het door hem heen, terwijl hij de trappen afdaalde, gevolgd door Marianne en Gertrud. „Ik heb Marianne verloren!” Maar beneden vingen Leonardjes armen hem op. „Dag Oompie Bas! Ik heb den heelen middag met Tante mogen praten, samen met Oom Floris!” — In de kamer stond Oom Floris, groot en fors tegen het licht van de serre. . . .

HOOFDSTUK VI.

Aan de kleine Leidsche haven legde de Volharding aan en nauwelijks was zij gemeerd of eenige passagiers stapten de loopplank over. Er waren niet veel plezierreizigers meer in dezen tijd, eind November. Kooplieden en handelsreizigers die „den boer op” gingen langs de Zijl, boeren en boerinnen die op de markt te Leiden waren geweest en naar hun hofsteden aan het water terug keerden, anderen die zelfs tot Amsterdam zouden reizen, waar de Volharding eerst tegen den avond aan zou komen. ⊗ Floris Beekman zette zich in een zoo windvrij mogelijken hoek, drukte zijn vilten hoed diep in de oogen en maakte zich gereed om zijn Hollandsch landschap en vele lieve oude dingen weer te zien. Weer te zien na een afwezigheid van zeven jaar! Zeven jaar hadden stellig nog geen verandering gebracht aan het land en water om de oude studentenstad. De booten legden nog aan het haventje dicht bij de oude stadspoort aan en op weg daarheen de ophaalbrug passeerend werd het tolgeld nog altijd in 't klompje geworpen dat aan een langen stok den schippersknecht werd toegestoken. ⊗ Aan de haven werden de nieuwe passagiers gehaald, het sein gegeven en de boot vertrok; dan, eerst de laatste huizen, boerderijtjes, werkloosden en eindelijk de drukke scheepstimmerwerven voorbij, voelde het schip zich vrij in het bredere water van de Zijl. Het was alles nog precies zoo als vroeger. Niets was er veranderd in deze zeven jaar, en Floris gevoelde dat hij zelf ook gelukkig weinig veranderd was, hoewel hij nu reeds zeven jaar in Parijs woonde. Hij gevoelde dit als een vreugde want innerlijk had hij tegen dezen tocht opgezien. Lindenhof, zijn ouderlijk huis, wachtte hem, doch als verlaten hofstede, waar de oude boer Beune toezicht op hield. Lindenhof was zijn eigendom geworden na den dood van zijn Vader, den ouden Vader, die op hoogen leeftijd nog naar de broers in Amerika gegaan was omdat huis en hof hem te eenzaam waren na het overlijden zijner vrouw. Lize, Floris' eenige zuster, was met vader meegegaan en zoo had niet alleen het ongeluk aan David Hoogland overkomen, Floris naar het vaderland geroepen (want David was zijn beste vriend geweest), doch ook de aanvaarding van huis en hof aan de Kaag, het oude Lindenhof. Hij wist nog niet wat met Lindenhof te doen. Het beste scheen hem toe, alles te verkoopen, want hij zelf zou er nooit kunnen wonen, hoewel de plek een uitkeuzene was voor een schilder. Parijs bond hem. Hoe zou hij ooit Parijs kunnen verlaten, zonder ook Germaine aan haar lot over te laten, hetwelk beteekende haar aan Mont-Martre en het verderfelijke leven prijs te geven, haar weer in den modderpoel te storten waaruit hij haar had opgericht?

Even rees, tusschen de zilveren werkelijkheid van het wijde golvende water, de grootsch bewolkte lucht en donkere verre weilanden, de teere silhouet van Germaine voor zijn geest. Hij zag haar bezig hun huishouden doende in de drie kleine kamers van het huis in Mont-Martre. Zij hield ze keurig, al was zij geen Hollandsche. Zij stelde er een eer in haar „grand Ami” in een schoon huis te laten wonen, waar zelfs het atelier opgeruimd was. Hij zag haar in 'r zwart japonnetje met haar keurig gekapt hoofd, en donkeren omslagdoek met lange franje, de trap afdalen met de boodschapmand aan den arm. „Fair ménage” en hij hoorde haar stem „Au revoir, Grand!” en hij zag haar terugkeeren uit het straatje dat omlaag daalde naar 't marktpleintje, als ze dan op de bovenste trede van het trappenstraatje was, stond ze stil en wachtte tot hij voor z'n ateliersraam kwam. Dan zag hij al wat ze voor moois in haar mand had — breedgebladerde kool en donker roode tomaten en appelen, soms een toef kleurige bloemen daarboven op, die ze voor een sou gekocht had bij Père Guillaume op den hoek en altijd had ze in haar arm een „flûte”, het lange brood dat onontbeerlijk is voor den Parijzenaar. Een wonder was zij voor hem geweest omdat hij er zelf niet aan geloofd had, toen hij haar dien avond meenam, uit het kroegje van madame Adèle haalde, dat er ooit van deze ellendige aan opium verslaafde, vroeg verouderde vrouw, nog iets had kunnen terecht komen. ⊗ Hij had niet geloofd dat ze ooit weer gezond had kunnen worden maar het wonder was geschied. Twee jaren woonde Germaine bij hem en nu zij veranderd was in „une petite femme serieuse” durfde hij haar voor het eerst alleen laten. Pauvre petite, hoe bedroefd was zij geweest toen hij heen ging. Ze had niet gehuild, pas de pleures, maar integendeel gelachen, hem lachend uit het venster toegewuifd tot hij met z'n reistasch het trapjesstraatje begon af te dalen, maar hij wist wel hoe wanhopend stil bedroefd zij was. Hij voelde veel voor Germaine! O, lief had hij haar niet. Neen Floris' groote trouwe liefde was aan éne gegeven voor zijn leven . . . Niemand kon in haar plaats treden, maar Germaine was zijn zorg, zijn voortdurende werkzaamheid, eigenlijk zijn last, en die zorg, die voortdurende waakzaamheid, die moeite had hij lief. Hoe zou zij zijn terwijl hij hier rondreisde in zijn zilver mooi Vaderland, waarnaar hij altijd heimwee gehad had? — Er kon nu in den Haag wel een brief van haar zijn als hij er terug kwam over eenige dagen; dan hoopte hij de zaken van Lindenhof geregeld te hebben. ⊗ De Volharding legde op haar tocht over de breede Zijl verscheidene malen aan. De kooplieden gingen aan wal, boeren en boerinetjes stapten aan boord. Het was een frissche herfst dag, met veel beweging op het water en veel beweging in de lucht. Onder de donkerkoppige en grijsdampige wolken, schitterde een parelmoer lichte lucht. Diep groen van weiland en bruin van reeds kaalgeboomte kleurde daartegen alsof een breede kwast ze er cordaat tegen geschilderd had. Geestig rezen de molens uit de verre vlakten op, bijna alle hun wicken statig ommezwaaiend door den wind, die ook de ontelbare kleine meeuwen op zijn armen deed heendrijven en de zeilen der voorbijvarende schepen deed bol staan. Floris genoot in zijn hoekje gezeten. De geluiden die tot hem kwamen verwarden zich bij hem in een chaos. Menschen praatten achter hem op het dek, de boeren in hun zeurig zwaar dialect, de boerinnen met zangerige lachklanken en uithaaltjes, het water ruischte nu licht dan zwaar achter het schip aan, sterk als zij een walletje verlieten en zacht als zij het breede water weder bereikten. Als lange noten waren in die verwarde muziek, de roep van den kapitein op de brug. „Halèn!” „Achteruit”. — „Vooruit”. Zij stoomden nu de Kaag binnen, breed als een meer. In de verte rezen enkele hofsteden, groote „bezittingen” omringd door hoog geboomte — waartusschen stutten der hooge hooibergen uitgroeiden als kale rechte stammen. De klotsende golven weerkaatsten donker en grillig deze oude boerenbedrijven. ⊗ Floris stond op. Eerbied voor het land waar hij kind geweest was greep hem aan. Hij klopte de pijp uit, die hij gerookt had in zijn hoekje als rechtgeaard Hollander, hij stak haar in den vestzak van zijn fluweelen jas en keek met glinsterende oogen onder zijn hoed uit naar de wijde statige pracht van Holland. Nu moest hij spoedig Lindenhof zien, een kleine draai van de Volharding, en daar waar de Kaag werkelijk meer werd, lag het donker, klein en ver eerst tegen de lichte lucht, maar langzamerhand duidelijker te onderscheiden, grooter, breed en, uitgestrekt met de zware lindeboomen rondom het lage roode huis, rood weerspiegelend in het water.

(vervolg op blad. 574).

HET MARKTPLEIN TE GOSLAR.

GOSLAR, DE DUIZENDJARIGE STAD.

TERWIJL scy-scrapers en hooge fabrieksschoorsteen meer en meer het aangezicht van den hemel verduisteren, en zelfs boven eenzame uitgestrekte heidevelden de techniek haar zware stalen vogels zendt, komt in den reiziger door oud Europa een weggedrongen heimwee boven als hij door een van die middeleeuwsche stadjes dwaalt waarin de romantiek, door deze eeuw ontkend, zich machtig manifesteert. ☼ Te midden van bergen met donkere dennenbosschen begroeid ligt Goslar, de duizendjarige stad. Van welke zijde men haar ook binnenkomt, de stad verrast u door haar geheel eigen atmosfeer die zich doet kennen in kleur en licht, in afmetingsverhoudingen en in een eigenaardigen geur, die bijna niet is aan te duiden doch mede schijnt voort te komen uit de muren der zware gebouwen die niet zelden vijf of zes meter dik zijn. Deze geur vooral isoleert de stad van haar omgeving waar zomerwind, dennebosschen en velden het landschap van den Harz ademen, deze geur maakt Goslar tot een apart klein rijk dat onder den hemel staat gestolpt. ☼ Een smalle woeste beek, de Gose, stroomt onder de primitieve bruggen langs de huizen. Haar ruischen is het begeleidend geluid bij het wandelen door de stad. En zelden is een middeleeuwsche stad zoo volkomen middeleeuwsch gebleven. ☼ Overdag donderen de zware autobussen en touring-cars van het vreemdelingenverkeer door de straten, en de moderne winkelatalages in het centrum bieden fotografieën en gidsen aan de bezoekers, die jaarlijks ten getale van dertigduizend de rust komen verstoren en de „welvaart” doen toenemen. Overdag staan op het marktplein de buitenlanders te turen naar de gevels en op de hoeken der straten bieden zich gidsen aan, die u mompelend vervolgen met hun dienstwilligheid. In kerken en museum vindt ge den onmisbaren toerist met het blauwe of roode boekje in de hand, — antipathieke verschijning die gij zelf ook eens moet vertegenwoordigen om nauwkeurig alle wetenswaardigheden te vermeesteren. ☼ Maar als dit alles achter den rug is, als de groote autocars zijn weggereden en de toeristen veilig zijn opgeborgen in hotel of restaurant, als het heldere licht begint te minderen tot grijsnevelig poeder dat langs de huizen schijnt te stuiven, dan kunt ge Goslar zien zoals het was vóór duizend jaar. ☼ Stilte hangt om de fontein op het marktplein, waar slaperig het water neerdruppelt, een gestalte gaat als een schaduw onder de gaanderijen van het raadhuis voort en maandrozen bloeien tegen de pilaren van het gildehuis, waar het laatste daglicht glanst over de in hout gesneden figuren tusschen de ramen onder het dak dat grooter is dan het gebouw zelf. ☼ Als kind hebt gij huizen en kasteelen gebouwd met de roode en donkerblauwe steenen van een Ankerbouwdoos. Deze kasteelen uit uw kinderjaren vindt gij hier weer zóóals gij ze droomde. Leien daken en kleine huizen van roode

steen en driehoekige gevels, torenvensters en breede steenen trappen. En bloemen bloeien tusschen de huizen met luifels en overdekte ingangen, en eeuwenoude boomen buigen zich over de donkere stoepen bij de kerk. ☼ De feestelijke huizen van het centrum zijn heldergroen en donkerrood en bruin en zwart en wit. Zij staan rechtop en sterk, en regelmatig zijn de verdiepingen betimmerd met houten latten; of de balken zijn aan de straatzijde aangegeven met bruine breede strepen op den witgekalkten muur. Kleine ruitjes, in lood gevat, bewerkte ijzeren hekken aan de balkons, versierde gevels, een klopper op de breede voordeur, primitieve schilderijen op de buitenpanelen en houten beelden uit een tijd waarin de menschen kinderen waren. . . . ☼ Langs grijze muren waarin schaarsche vensters den indruk van vesting niet breken, dwaalt ge naar een grachtje dat aan de oude Achterburgwalle van Amsterdam herinnert. Maar het water dat schuimend en opstandig door de steenen wallen stroomt is blauwgroen en het ruischen is zoo luid, dat ge ternauwernood kunt hooren hoe de klok zijn donkere slagen over de stad zendt. Aan weerszijden van het smalle grachtje staan de poovere huizen der armen; een oud vrouwtje schuift haar deurtje binnen, buurvrouw kijkt over de onderdeur. Boomendonker verzwart de schemering en in een der vensterholen gaat een lichtje gloriën, robijnen fonkeling tusschen het op en neer wiegend gebladerte. Een schamel winkeltje schuilt tusschen de opengeslagen groene luiken met een hartje. Straks zal men ze sluiten en als het grachtje geheel donker is, zullen deze oogen nog den nacht in blijven kijken tot ook zij zich sluiten. ☼ Kronkelende nauwe straatjes leiden met bochten en hoeken naar den buitenkant der stad, waar de vestingwallen zijn. Breede grasvlakten bereiden den hoogen dijk voor, waar een voetpad tegen naar boven loopt. En daar staat ge op den dijk, die met twee rijen eeuwenoude eiken en lindes naar den geweldigen Zwinger voert, daar staat voor de eeuwigheid, onvernietigbaar, een korte massale reuzenzuil te midden van den wilden groei van duizendjarige boomen en steenharde klimopstengels. . . . een barbaren-vesting waar zelfs de tijd vergeefs op beukt. ☼ En in den donkeren avond glanst beneden, onder den voet van dezen „stedendwinger”, de groote verweerde spiegel van den stilstaanden vijver, dichtgegroeid van kroos en planten, maar nog weerkatsend het angstaanjagend gigantisch fantoom van dezen verschrikkelijken toren. . . . ☼ Den volgende morgen ontwaakt Goslar tot den vreemdelingenplicht. Het water druppelt weer in de marktfontein brand is; de legende wil dat de burgers van Goslar dit bekken op een ochtend in de zestiende eeuw op het marktplein vonden als een geschenk van den duivel aan de stad. En de

duivel heeft Goslar in dit alarm-bekken wel een bruikbaar geschenk vermaakt, want weinig steden hebben zoo van brand te lijden gehad. ☒ De stad, waarschijnlijk door Heinrich I gesticht, wordt in oorkonden voor het eerst in het jaar 979 vermeld. Saksische en Frankische vorsten verbleven bij voorkeur in Goslar en hielden er schitterende rijksdagen. Heinrich III en Heinrich IV (die in Goslar geboren werd), waren zeer aan de stad gehecht; eenige eeuwen later, in 1204, werd Goslar wegens haar aanhankelijkheid aan het Huis der Hohenstaufen door de tegenpartij grootendeels verwoest en verbrand. In het Hanzenverbond opgenomen raakte de stad echter weer tot bloei. ☒ In den dertigjarigen oorlog werd Goslar in 1625 vergeefs belegerd, doch zeven jaren later, in 1632, kon de stad het niet houden tegen de Zweden, die er zegevierend binnentrokken en den bewoners een zware brandschatting oplegden. In 1728 en in 1780 woedden heftige branden in Goslar, waardoor de stad in haar bloei geknakt werd, en een slecht bestuur maakte het er niet beter op. Goslar viel van de eene hand in de andere; in 1802 was zij bezit van Pruisen, in 1807 behoorde zij aan het Koninkrijk Westphalen, in 1816 aan Hannover en in 1866 opnieuw aan Pruisen. Sinds het bestuur van Friedrich Wilhelm III, begon de stad er weer op vooruit te gaan; het vreemdelingenbezoek en de bergbouw (er wordt zilver gevonden in de omringende bergen) brachten welvaart. ☒ Heine beschrijft in zijn Harzreise Goslar nog als een vervallen plaatsje met smalle labyrinthische straatjes en een plaveisel „so holprig wie Berliner Hexameter”. Sinds Heine's bezoek heeft men Goslar voorzien van uitstekend plaveisel, ja zelfs zou de dichter van het Buch der Lieder, als hij nu op aarde en in Goslar kon terugkeeren, over asphalt kunnen wandelen. Maar het is de vraag of de eeuwig-ontevredene dit een vooruitgang zou noemen; hij was bij zijn bezoek „althans zeer verontwaardigd over het raadhuis dat men „frisch angestrichen” had! ☒ Op het marktplein zien wij nu het zonlicht over de galerij van het Raadhuis met zijn Gothische vensters en dipse geveltanden. Aan den hoek is de oversteende steenen trap met sierlijke pilaartjes. ☒ In de eerste zaal, de Diele hangen oude kroonluchters, gedeeltelijk samengesteld uit hertengeween. Een ervan draagt het opschrift, dat in 1340 erin werd gezet:

„O Goslar, du bist togeda — den hillege romeske rike —
suder middel un wae — nicht maest du darvon wike”

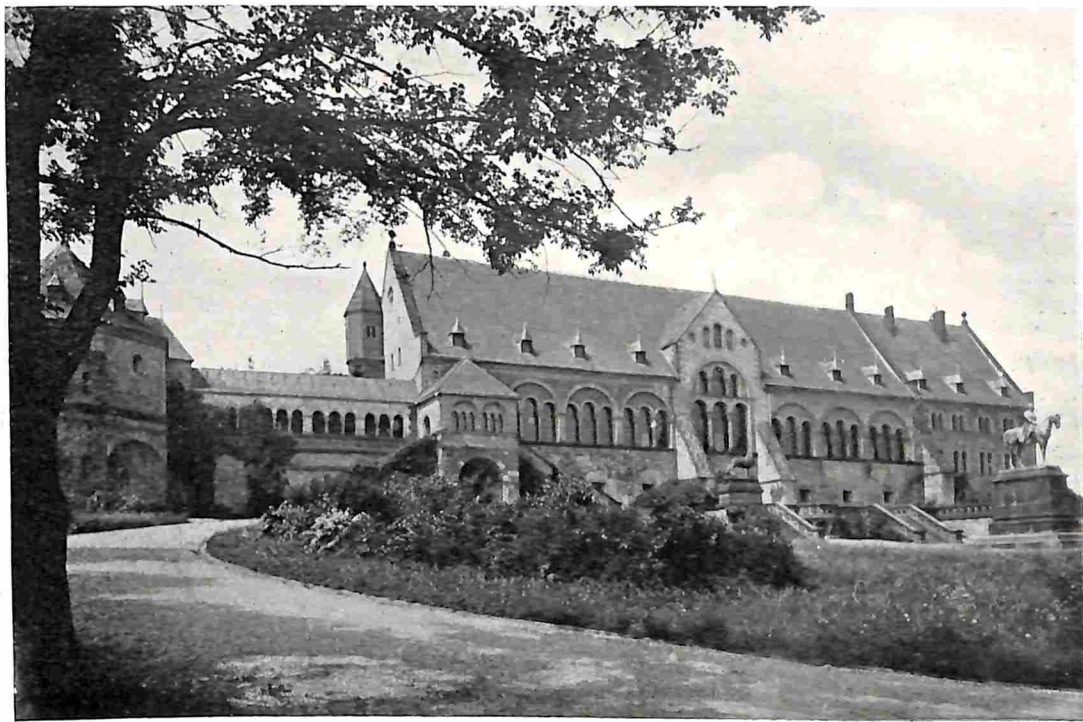
(o Goslar, du bist zugetan dem heiligen römischen Reiche,
unmittelbar und ehrlich, nicht magst du davon weichen).

☒ In de Huldigungszimmer (de vroegere raadszaal) worden oorkonden van keizers en pausen getoond, een brief van Luther, een Bijbel met miniaturen uit de dertiende eeuw en de zoogenaamde Beiszkatze, een dubbele kooi, waarin vroeger vrouwen die ruzie maakten, werden opgesloten. ☒ Achter het Raadhuis rijst de Marktkirche, de oudste kerk van Goslar (twaalfde eeuw). De torens van ongelijke hoogte hadden enkele malen van brand te lijden, doch zijn nu geheel geres-
taureerd. ☒ Tegenover den zijgevel der Marktkirche zien wij een der merkwaardigste huizen van de stad, het z.g. Brusttuch, dat in 1526 werd gebouwd. Het was in den gildentijd het huis der „Brusttuch”-makers. Het gebouw heeft een korten voor-
gevel met uitgebouwd erker en langen zijgevel. De pui is van ruwe steen opgetrokken en draagt groote strakgestyleerde ramen. De tweede, veel lagere verdieping wordt over-
huifd door het enorme spits toeloo-
pende dak, zoo hoog en zoo spits dat het gebouw van den grond de lucht in schijnt te zullen zweven. Die tweede verdieping is rijk ver-
sieraad en beschilderd, en draagt ver-
scheiden uit hout gesneden figuren van mythologischen en satirischen aard; ook zijn er enkele bijbelsche figuren vertegenwoordigd. Maar de geest van de zestiende eeuw in Goslar wordt wellicht het beste gekenschetst door een der kleine beelden aan het uiteinde van een

GOSLAR. HOEK BIJ HET MARKTPLEIN EN HET
RAADHUIS, MET GEZICHT OP KAISERWORTH.

balk, de z.g. Butterhanne, die als zinnebeeld van de stad optreedt en een vermakelijk beeld geeft van de grove primitiviteit der toenmalige beeldhouwkunst. ☒ Een waardig pendant van dit figuurtje is het beroemde z.g. Dukatenmännchen, een klein beeldje aan den zijgevel van de Kaiserworth, het gildehuis der kleermakers. De godin van de welvaart met een hoorn des overvloeds ziet aan haar voeten een klein mannetje dat, gelijk het zich strekkende ezeltje in het kindersprookje, gouden dukaten ter wereld brengt. ☒ Het oudste gebouw van niet-kerkelijken aard in geheel Duitschland is het Kaiserhaus, dat in het begin van de elfde eeuw gebouwd werd en waarvan verscheiden stukken nog in den oorspronkelijken staat zijn gebleven. — Men komt uit een der smalle straten van Goslar plotseling voor de groote open ruimte, die langzaam glooit naar het machtige langgestrekte gebouw; twee breede steenen trappen geven toegang tot de open voorgalerij. Het geheel bestaat

GOSLAR. HET KAISERHAUS.

uit drie stukken: de Rijkszaal, de Galerij met arcaden en de St. Ulrichskapelle. Het gebouw, gesticht door Heinrich III, werd in den loop der eeuwen herhaaldelijk door brand geteisterd en in 1878 geheel gerestaureerd. De Rijkszaal is geheel met wandschilderingen van Wislicenus versierd en geeft in deze geschiedkundige afbeeldingen een suggestief beeld der historische gebeurtenissen. Wij zien de Saksers den doop van Wittekind gadeslaan; Hendrik II wordt door den paus tot keizer gekroond. Hendrik III, de stichter van het paleis, is afgebeeld op zijn zegevierenden terugtocht uit Italië vanwaar hij Paus Gregorius VI als gevangene met zich meevoert. Wij zien Hendrik IV den boetetocht naar Canossa ondernemen en later in Böckenheim in den kerker worden opgesloten door zijn eigen zoon. Een groot middenstuk toont Wilhelm I in gezelschap van Moltke, omringd door Elzas en Lotharingen als twee liefelijke jonge vrouwen, de Kathedralen van Metz en Munster dragend, door den ouden Vader Rijn en door de vrouwengestalte die de Deutsche Sage voorstelt en op haar opengeslagen boek den Raaf van Kyffhäuser ziet neerdalen. — (De Kyffhäuser is de streek der legenden; Barbarossa, de groote onoverwinnelijke keizer, die tenslotte voor den dood moest bukken, woont volgens de sage in den Kyffhäuser en eens zal hij opstaan en tot het Deutsche volk terugkeeren). — Hier staat ook de beroemde Stoel der Deutsche Keizers, een juweel van zandsteen en brons vervaardigd. Onder de overige wandschilderingen zien wij nog beelden van de Deutsche keizers die door het heimwee naar Italië werden gedwongen Zuidwaarts te trekken. Friedrich II bezat in Palermo een schitterende hofhouding en Hendrik IV voerde eenigen tijd op Sicilië een schrikbewind. Van de groote Rijkszaal voert de open galerij met arcaden naar de kapel waar onder een grafsteen het hart ligt bewaard van Hendrik III, stichter van het Paleis. In den tuin erachter zijn de resten zichtbaar van de keizerlijke woonvertrekken en de kemenade der vrouwen. Terugkeerend naar de stad komen wij langs de Domkapelle, een klein tusschenboomen wegschuilend gebouwtje. Het is alles wat nog overbleef van den vroegeren prachtigen Dom die in het jaar 1049 werd voltooid. Toen Heine naar Goslar reisde om den beroemden Dom te zien, was deze juist afgebroken (1820) daar het bouwwerk gevaar liep in te storten. Het kapelletje is onopvallend en weggedoken tusschen de boomen, maar ontroerend primitief zijn de geschilderde madonna's en engelen in den gevel, en binnen wordt men verast door prachtige gebrandschilderde kerkraden, waaronder twee heel kleine zeer oud zijn. Aan de andere zijde van de stad zien wij de vier torens van den z.g. Breiten Tor, stevige vestingstorens met kegelvormig toegespitste daken, waarvan enkele versierd zijn met beelden van keizers. Aan den Zwinger verwant, doch minder imposant, is de toren van den Achtermann, waarin een „altdeutsche Bierhalle" is gevestigd. Er tegenover ligt de Kloster-Neuwerkkirche, uit de twaalfde eeuw in laat-romaanschen stijl met fijn bewerkte zuilen en schilderijen van vóór 1300. Temidden van al deze historische gedenkteeken leest de vreemdeling op een bordje, dat hij eerst meende tot vermelding van den straatnaam te dienen, de volgende raadgeving:

Vergeset nie den Schmachfrieden von Versailles.

En de vreemdeling haast zich dit zoo spoedig mogelijk te vergeten en keert terug naar de wijsheid der zwijgende eeuwenoude eiken bij den Zwinger boven den gebarsten en verweerden vijverspiegel.

EMMY VAN LOKHORST.

HET VERLOREN TASCHJE.

IN den tijd toen we buiten woonden, verloor mijn vrouw haar taschje. Niet, dat dit daarvoor of daarna nooit zou zijn gebeurd, maar ik kan maar van één keer tegelijk vertellen. — Ze had dus haar taschje verloren, waarin gelukkig niet veel geld zat, en we hadden de politie van de zaak in kennis gesteld. Eerst herinnerde zij zich verscheidene malen duidelijk, dat ze het bij een bepaalden leverancier had laten liggen, maar mijn fietstochten daarheen leverden nooit iets anders op, dan dat ik, na een vergeefsch bezoek aan bijvoorbeld den bakker, bij thuiskomst van Lucy te hooren

kreeg, dat ze nu ineens zoo goed als zeker wist, dat ze het dáár nog had gehad en dat het dus hoogstwaarschijnlijk bij den kruidenier zou zijn. Voor alle zekerheid heb ik toen tenslotte alle overige winkeliers ineens maar afgewerkt, doch het haalde niets uit: het taschje was en bleef weg. Vermoedelijk was het haar dus onderweg ontglipt en we wachtten nu maar geduldig af, of het zou worden gevonden. Het eenige wat we nog konden doen, was hopen, dat het in handen van een éerlijken vinder zou vallen. Zaterdagmorgen opende ik voor het eerst in mijn leven met eenige spanning ons plaatselijke weekblaadje, en haastig zocht ik onder de Gevonden Voorwerpen, maar een taschje zag ik er niet bij. In mijn hart was ik daar eigenlijk niet eens zoo heel erg rouwig over, want het tot dusver zoo mooie herfstweer was plotseling omgeslagen en een ritje naar het dorp lokte me minder aan. 's Middags echter verzocht Lucy me, om even naar het gemeentehuis te fietsen en haar taschje op te halen, want het was terecht: ze had het onder de Gevonden Voorwerpen in het krantje gezien. Ik bracht daartegen in, dat ik ook gezocht, maar

he niet in het blaadje had zien staan. „Maar ik heb het wél zien staan", zei mijn vrouw — „dan heb jij er zeker overheen gelezen". Hoewel ik alles wat ik onderneem, nogal secuur en grondig doe, was die mogelijkheid natuurlijk niet uitgesloten. Voor alle zekerheid vroeg ik echter, om het krantje nog even te mogen inzien. Dat was echter nergens meer te vinden. Vermoedelijk had Mina er een kachel mee aangemaakt, waarvoor het trouwens bij ons vrijwel uitsluitend werd gebruikt. — „Maar je hoeft er niet aan te twijfelen", zei Lucy beslist — „het móét het mijne zijn, want er verderen tegenstand maar op en maakte me gereed om de vier kilometer naar het gemeentehuis half slippend en half rijdend af te leggen. Ik kan U verzekeren, dat zoo'n glijtocht over onze modderige buitenwegen in het najaar, onder een zacht regentje, heusch geen pretje is. — „Zou ik eerst niet eens hier bij veldwachter Behrends vragen?" bedacht ik nog, met mijn fiets al aan de hand, als laatste redmiddel. „Als je graag nog een eindje omrijdt, kun je dat natuurlijk doen", vond mijn vrouw — „maar noodig lijkt het me niet, want er stond duidelijk onder: inlichtingen aan het gemeentehuis. En zulk aanlokkelijk weer om te gaan toeren is het nu ook

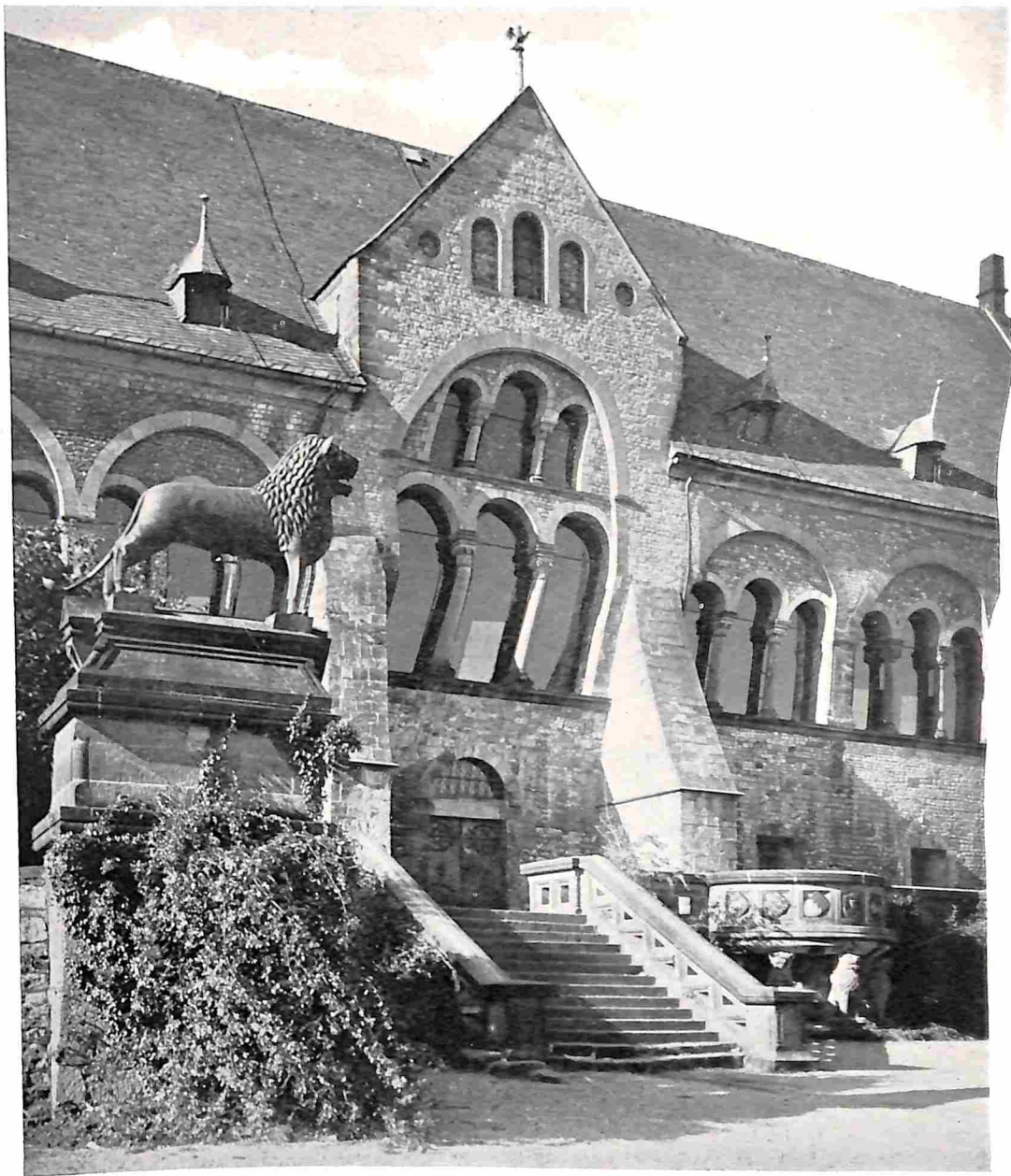
GOSLAR. HET VOORM. GILDEHUIS KAISERWORTH.

GEZICHT OP GOSLAR EN DEN STEINBERG.

niet". „Vooral dat laatste ben ik met je eens", antwoordde ik boos en slipte ons voortuintje uit en den weg op. ☼ Zonder een enkele modderspat hooger dan mijn heupen, bereikte ik het gemeentehuis, waar 's Zaterdagmiddags alleen de oude bode Daalman zitting houdt. „Een groen leeren damestaschje? Ik geloof niet, dat we dat hier onder de gevonden voorwerpen hebben, mijnheer Amber", zei hij — „maar we zullen eens kijken". ☼ Daarop kwam hij aansloffen met een groote kartonnen doos, zonder deksel, waaruit hij achtereenvolgens opdreepte: een fietslantaarn, een damesbeursje, een spiegeltje, een broekveer, een zak-kammetje, een paar handschoenen, een witten, een rooden en een vuilen zakdoek. ☼ Elk dezer voorwerpen noemde Daalman in de volgorde hunner verschijning op en hij keek mij er telkens animeerend bij aan, als om te zien of ik mijn keus al gemaakt had. „Géén groen leeren taschje!" zuchtte hij aan het eind, zoo oprecht teleurgesteld, dat ik half en half verwachtte, dat hij zou gaan vragen: „Mag het niet iets anders zijn? Een paar handschoenen bijvoorbeeld, of een spiegeltje?" — „Maar het stond toch in het krantje onder de Gevonden Voorwerpen, Daalman", hield ik aan. — „Dan heeft uw vrouw het zeker vlak bij huis verloren en dan zal het bij veldwachter Behrends zijn", zei hij opgewekt en hoopgevend. ☼ Ik fietste weer terug. De wind, dien ik nu tegen had, leek me veel krachtiger geworden, en verblindend sloeg de regen tegen mijn gezicht. Toen ik langs ons huis reed, lokte ik door nijdig gebel mijn vrouw naar het raam. Ik schudde van neen en wees, dat ik doorging naar den veldwachter, zooals ik dadelijk had willen doen. Doordat ik nu maar één hand aan het stuur had, schoot ik ineens bijna tegen de boomen aan; ik kon nog maar juist mijn evenwicht bewaren. Omkijkend, zag ik, dat Lucy waarachtig stond te

lachen! ☼ Dat was nou toch het toppunt: Eerst dat prachtige taschje verliezen, dat ik haar net voor haar verjaardag had gegeven, dan me afraden om naar den veldwachter te gaan, waar het natuurlijk lag, en nu nog lachen op den koop toe, omdat ik in dat hondenweer en op die bééstachtige wegen van ons, bijna een ongeluk had gekregen. ☼ Rood van noode opgekropte kwaadheid en van inspanning, door het optornen tegen den wind — tegen den stórm, mocht ik wel zeggen —, stapte ik bij den veldwachter af. Doch ook bij hem was het taschje niet. — „Maar waar is het dan in 's hemelsnaam wél?" riep ik — een beetje te luid. „Op het gemeentehuis is het niet en hier is het niet en in het blaadje staat, dat het gevonden is!" — „Heeft U dat wel goed gelezen?" vroeg Behrends kalmce-rend. — „Natuurlijk! Dat wil zeggen, mijn vrouw heeft het gelezen", bond ik in. — „We zullen eens kijken", zei de veldwachter rustig en zakelijk. En hij diepte het krantje op, zocht, las, schoot in den lach en probeerde toen weer te kijken alsof hij niét gelachen had. Met zijn dikkenvinger bijwijzend, zei hij: „Dát zal mevrouw gelezen hebben". ☼ Ik keek. Er stond: „Verloren: een huissleutel, een groen leeren damestaschje..." — „O, ja, dan heeft mijn vrouw zich vergist", hak-

GOSLAR. INGANG VAN HET KAISERHAUS.

kelde ik „Intusschen bedankt voor de moeite, Behrends. Wil je een sigaar?” Doch het bleef een weinig eervolle aftocht. — Gelukkig had ik nu tenminste wind en regen achter, waarvan ik gebruik maakte om eens kalm te overleggen, wat ik allemaal tegen Lucy zeggen zou. ☼ Toen ik thuis kwam, stond ze me al in de gang op te wachten. Natuurlijk keek ik niet erg vriendelijk en daarom zei ze maar gauw: — „Nee, zeg maar niets. Ik zie al aan je gezicht, dat het niet gevonden is. Maar je bent tóch een schat van een man, om door dat ake-lige weer heelemaal voor me naar het dorp te fietsen en toen nog eens naar Behrends. Trek maar gauw die natte laarzen uit en doe je pantoffels aan; ze staan bij de kachel. En een bittertje heb ik al voor je ingeschonken. Dat is immers zoo goed tegen de nattigheid, zeg je altijd”. ☼ Toen ze me daarop ook nog een zoen gaf, slikte ik mijn boosheid verder maar in en lachten we eens om Lucy's malle vergissing. — Echt boos werd ik pas een paar dagen later, toen het taschje gevonden werd: Het lag in de linnenkast. AMBER.

GRAVE EN HAMELN.

DEZE twee kleine stadjes liggen ver van elkaar en toch zijn ze door één naam verbonden, dien van Johannes Wier. Hij werd in 1515 te Grave, vermoedelijk uit Zeeuwsche ouders, geboren. In Den Bosch genoot hij voortgezet onderwijs op de school van Hendrik Coolen. Later studeerde hij in Duitschland, te Parijs en promoveerde in 1534 te Orleans als geneeskundige. Uitgestrekte reizen — om de Middellandsche zee en in het noorden van Afrika — vermeerderden zijn kennis en ervaring. Spoedig na zijn terugkeer in Nederland werd hij stadsdokter te Arnhem en daar opgemerkt door Willem III, hertog van Gulick en Kleef, die den bereisden geleerde als lijfarts aan zijn hof verbond. Daar kwam hij met de voornaamste vorsten van zijn tijd in aanraking, o.a. met de keizers Karel V en Ferdinand. Hij stierf in 1588 te Tecklenburg in Westfalen, waar hij ook begraven ligt. Zijn nakomelingen moeten nog in Duitschland leven. ☼ Ik zal hier niet spreken over zijn krachtige bestrijding van het geloof aan heksen. Zijn werken, in 1660 bij Petrus Montanus te Amsterdam uitgegeven, hoewel minder bekend dan Balthazar Bekker's *Betoverde Wereld*, leggen een schitterend getuigenis af voor dezen man, die in een tijd, dat alom — al zij het in mindere mate in onze streken — de gruwelijke heksenprocessen honderden bij honderden offers eischten, durfde ontkenen, „dat de oude vrouwen gemeenschap hebben met den duivel”, en verklaarde, „dat de begrippen deswege moeten worden toegeschreven aan de inbeelding der vrouwen en de lichtgelovigheid der mannen”. ☼ Hameln heeft een wereldbekendheid door zijn sage *de Rattenwanger*, in proza en poëzie verteld, als toonwerk uitgevoerd en — het spreekt van zelf — in onzen tijd verfilmd. Dr. J. van Leeuwen ziet er, zooals hij in zijn Germaansche Godenleer zegt, een overblijfsel van den overouden doodendienst in. Deze en dergelijke romantische aankledingen zijn de sage al in 1895 door professor Jostes van het lijf gerukt. Er bleef toen een naakt stukje historie over. ☼ Alle bewerkingen dezer vermaarde sage nu loopen op Johannes Wier terug. Hij is de eerste, die er in zijn werk „*Over de Kunstenarijen der duivelen en over de betooveringen en vergiftigingen*” in 1566 melding van maakt en, nadat hij Hameln bezocht had, in den vijfden druk van dit werk, in 1577, de sage in haar geheel geeft. Hoe geleerd hij ook was, hoe ver hij in vele opzichten stond boven zijn tijdgenooten, hij was in dit opzicht een kind van zijn tijd, dat hij geloofde aan een geordende maatschappij van duivelen. In den kinderlokkenden tovenaer zag hij den Satan. ☼ Toen Wier Hameln bezocht, toonde men hem daar een gebrandschilderd glasraam in de Bonifaciuskerk, waarop een uittocht van personen was voorgesteld. Op den aanvoerder moest het volle licht vallen, daarom was hij groot geschilderd, — zijn volgelingen leken kinderen, wijl zij veel kleiner waren. Om deze groep heen nu stonden weder grootere figuren, waardoor de indruk, dat men

met een uittrekken van kinderen te doen had, versterkt werd. Het is volgens dr. Wildman, die het vorige jaar in de Westfaalsche Provinciale Vereeniging voor Wetenschap en Kunst een voordracht hield, gebleken, dat die grootere figuren aan de oorspronkelijke schilderij zijn toegevoegd door een stadssecretaris, Möller genaamd. ☼ Nog een andere herinnering aan dezen uittocht bezat Hameln in een steen, welke zich in een in 1531 gestichte poort bevond. Dit jaartal werd abusievelijk gelezen als 1556, waardoor men tot dateering der sage op 1284 kwam. Een tijdvers op dezen steen luidde:

CentVn ter denos eum MagVs ab Vrbe

DVXerat ante anno 272 condIta porta jVi.

Het geeft als jaar van stichting dus 1531. ☼ Fouten komen in het Latijn dier dagen, zooals wij dat vinden op gedenkstenen, grafzerken, klokken e.d. herhaaldelijk voor; de metselaar, de steenhouwer, de klokkengieter waren meermalen zelfs hun moedertaal niet machtig. Volgens Latinisten zou in bovenstaand distichon *magus ab* metrisch onmogelijk zijn en moet het *magnus ab* luiden; *cum* is een verschrijving van *cum* en dus was de beteekenis van dit inschrift:

Toen de Groote 130 mannen uit de stad geleid had,

Ben ik, poort, gesticht 272 jaar tevoren.

☼ De Groote was de voorstelling van den leider van den tocht, ook kenbaar aan zijn bonte kleding, waarom Wier hem *Omnicolor* noemt. Deze poort nu was, als boven gezegd, gebouwd in 1531 en de gebeurtenis had dus plaats 272 jaar vroeger, in 1259. Hameln's archieven lichten ons nu nader in. Op Pantaleonsdag (28 Juli) van dat jaar trokken de strijdbare mannen van Hameln uit om slag te leveren tegen de troepen van Wedekind, den bisschop van Minden. Zij leden bij het thans verdwenen gehucht Sedemünde een zware nederlaag; 130 mannen vielen. Men spreekt van verraad door den aanvoerder; als werktuig van Wedekind zou hij de Hamelners tot den strijd hebben aangezet en ze daarna „als ratten in den val hebben gelokt”. ☼ De na dien noodlottigen tocht gestichte zielemissen voor de gevallenen werden meer dan een eeuw na 1259 nog gelezen. De glasschilderingen zijn in den Hervormingstijd verdwenen evenals de stadspoort. — *De Rattenwanger van Hameln* echter zal, al is hem zijn plaats in de historie aangewezen, blijven rondwandelen in het volksverhaal, zooals Wier dat het eerst heeft verteld.

J. D. H. VAN UDEN.

EEN FELLE STRIJD.

In den afgeloopen zomer was ik op een zonnigen namiddag, op den terugweg van een wandeling in de boschrijke omgeving van Nunspeet, onverwachts getuige van het volgende staaltje van echt wild

natuurleven. Toen ik door een boschlaantje van enkele meters breed ging, aan beide zijden door dicht op elkaar staande jonge dennetjes begrensd, vernam ik eensklaps een scherp, doordringenden kreet en zag ik op hetzelfde oogenblik vlak voor mij een verward kluwen over den grond rollen. Het bleek een wit-met-zwart gevlekte kat te zijn, die een vrij grooten eekhoorn in zijn nek te pakken had. Den grooten afstand van de naaste huizen in aanmerking genomen, vermoed ik, dat de kat een verwilderd exemplaar was, dat van de jacht moest leven. ☼ De eekhoorn stelde zich, onafgebroken schreeuwend, geducht te weer, hij sleurde poes heele einden mee van den eenen kant van het laantje naar den anderen, terwijl de dennennaalden door zijn roodbruinen pluimstaart weggeveegd werden en ver in het rond stoven. De kat liet niet los en deed een naargeestig, angstaanjagend gebrom hooren, afgewisseld door een verstikt geblaas. ☼ Wel een minuut lang duurde deze vreeselijke worsteling, tusschenbeide veel te snel en te heftig. — Eindelijk verloor ik het tweetal onder het lage dennenhout uit het oog, maar het geleidelijk zachter wordend gepiep van den eekhoorn deed mij geen oogenblik twijfelen aan den afloop van het gevecht. — Voorzeker een bewijs dat ook hier, te midden van die prachtige, schijnbaar zoo rustige natuur, de eeuwigdurende strijd om het bestaan gestreden wordt.

A. W. FRANCKEN.

BLENHEIMREU
JAAP VAN
IJMUIDEN.

DWERG-SPANIELS. PAS UIT
DEN „DOP”.

BLENHEIM ECHTPAAR.

nieuwe prijscourant van bloembollen. — De Amsterdamsche Vereniging voor Schoolwerktuinen zond ons, behalve haar jaarverslag over 1925, een boekje waarin de groote algemeene waarde van tuinarbeid voor kinderen wordt uiteengezet. — De N.V. Bouw- en Handel-Mij. „Vriesenburg III”, exploitatie van het voormalig Pekingbosch te Baarn, zond ons een geïllustreerd boekje: „Het wonen in Baarn”, waarin o.m. bekroonde ontwerpen van landhuisjes (ingekomen naar aanleiding van een door de Maatschappij uitgeschreven prijsvraag) zijn afgebeeld. Van dezelfde Maatschappij ontvingen wij een serie van 12 prentbriefkaarten van het v.m. Pekingbosch. — Van de firma J. Abbing & Zonen te Zeist ontvingen wij haar geïllustreerde Najaarsprijscourant 1926-27. — Nijgh en van Ditmar's Uitgevers Maatschappij te Rotterdam zond ons het Kerstboek van de Wereldbibliotheek, een verzameling schetsen en novellen, afgewisseld door eenige platen in kleuren. — Van de N.V. Uitgevers-Mij. Haga te 's-Gravenhage ontvingen wij „Vreugde van het zwerven” door R. J. de Stoppelaar, met pentteekeningen van Anna Roes. — De Uitgevers Maatschappij Kosmos te Amsterdam zond ons No. 138 van Weten en Kunnen, afdeling Kleinveeteelt onder leiding van C. S. Th. van Gink: „De verzorging van hond en kat bij ziekte en ongeval”, door Dr. A. Klarenbeek. — De Koninklijke Boomkwekerijen „Wilhelmina” der firma Charles van Ginneken & Zoon te Zundert (N.-Br.) zonden ons haar catalogus 1926-1927. — Van den schilder W. van Leusden te Maarssen ontvingen wij de „Handleiding bij zijn 12 teeken-voorbeelden.” — De rozen- en vruchtboomkwekerijen G. A. van Rossem te Naarden, zonden ons haar nieuwste fraai geïllustreerde en smaakvol verzorgde prijscourant, de firma M. Leenders & Go. te Steijn-Tegelen haar eveneens fraai verzorgde geïllustreerde prijslijst, najaar 1926, der meest aanbevelenswaardige rozen. — Het gemeentebestuur van Purmerend deed ons toekomen „Purmerend en de drie meren (Beemster, Purmer en Wijde Wormer)”, uitgegeven met medewerking van de Gemeentebesturen van Purmerend, Beemster en W. Wormer.

Kleine Hondenrassen.

DWERG-SPANIELS.

DE toy spaniel komt voor in vier verschillende variëteiten n.l.: de *King Charles*, glimmend zwart met bruine afteekeningen boven de oogen, op de wangen, en beenen en onder den staart; de *Prince Charles*: zuiver wit met zwarte vlekken welke gelijkmatig over het lichaam verdeeld moeten zijn; de ooren moeten met bruin omzoomd zijn en die zelfde kleur moet ook voorkomen boven de oogen; op de wangen en onder den staart; de *Blenheim*: ook zuiver wit, doch met kastanje bruine of robijn roode vlekken, ooren en wangen moeten rood zijn, terwijl van den neus een smalle witte bles loopt tot tusschen de ooren; waar ze zich splitst en in een halvemaan-vormigen boog naar beide zijden verloopt. Midden op het voorhoofd moet een roode vlek zijn (de z.g. Blenheim spot). Dikwijls ontbreekt deze. Dan is er nog de „*Ruby*” spaniel, een fokproduct van de laatste vijf en twintig jaar, die men bijna niet meer ziet. Deze variëteit is één kleurig helrood met diep zwarten neus. ☼ Denkt niet dat de toy spaniel een ras is, dat zijn ontstaan aan den jacht-spaniel dankt. Integendeel, het is een der oudste hondenrassen, waarschijnlijk voortgesproten uit gekleurde Italiaansche spaniels. Reeds in 1500 bestonden deze hondjes; zij waren meerendeels in goede handen. Het is bekend dat Karel II van Engeland een keurcollectie toy spaniels bezat en dat men den vorst meermalen in het St.-James Park te Londen met zijn hondjes zag wandelen en stoeien. ☼ Op heele oude schilderstukken, o.m. van Watteau en van Dijck, zien wij hondjes afgebeeld welke heel veel op toy spaniels lijken. Ook het beroemde schilderij van „Paulus Moreelse”, „Het Prinsesje”, laat ons een hondje zien dat heel veel van een Blenheim spaniel heeft; alleen is de kop smaller en de snuit spits. ☼ Het fokken van deze honden gaat met veel moeilijkheden gepaard; menig moederhondje kost het

Ontvangen boeken.

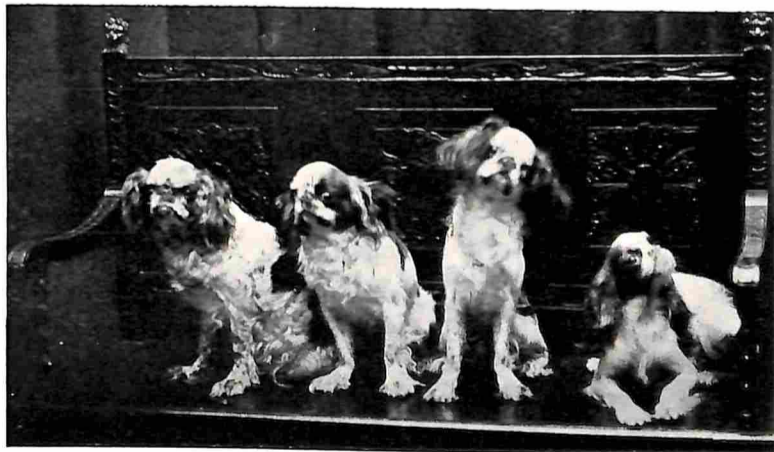
Van den uitgever J. B. Wolters, Groningen-den Haag, ontvingen wij den 3en herziene druk van „Bestrijding van Onkruiden”, door J. Heidema, l. ir. (Nederlandsche land- en tuinbouwbibliotheek onder redactie van Dr. K. H. M. van der Zande, Dr. J. Ritzema Bos, J. Heemstra, l. ir., Dr. H. M. Kroon en J. Heidema, l. ir.). — „Dordrecht, zijn beteekenis voor Handel, Nijverheid en Verkeer”, is een fraai geïllustreerd boekje, ons gezonden door het gemeentebestuur der Merwedestad, dat het uitgaf. Het is ook in het Fransch, Duitsch en Engelsch verschenen. — Van de firma Leo Peepkorn te Heemstede ontvingen wij haar

BLENHEIM SPANIEL.
KAMPIOEN „FESTING
ELITA”.

ter wereld brengen van een nestje het leven, daar dit zeer moeilijk wordt door de zwaar ontwikkelde koppen der pups. Het is dan ook een groote prestatie en daarom doet het ons genoeg dat van de hier afgebeelde dieren, de meeste Hollandsche fokproducten zijn. Mevrouw Tismer de Waard, kennel van IJmuiden, is mede een der steunpilaren van de toy spaniels hier te lande. De hiernevens afgebeelde honden zijn uit haar kennel en meerendeels door haar gefokt. Nog meer waarde krijgt dit als men weet dat het bekende tentoonstellingshonden zijn die hier en in het luitenland (o.m. België) veel hooge bekroningen wonnen. ☼ De groote ovale afbeelding laat zien Kampioen Festing Elita, een bekende ster aan den kynologischen hemel. In het vierkant daaronder zien wij weer „Festing Elita”, die eigenwijs naar boven kijkt, daarnaast een fokproduct uit den kennel n.l. Humphrey van IJmuiden. Dit hondje behaalde den zilveren beker, uitgelooft door den Raad van Beheer op kynologisch Gebied in Nederland voor den besten zelf gefokten hond. De groep toont van links naar rechts gezien: Festing Elita en Humphrey met hun beide dochters Nelly en Jeantje. Het kleine ovaal stelt voor Jaap van IJmuiden. De vier pups in het stoeltje zijn van Jaap uit Karga van IJmuiden. De toevoeging van den kennelnaam zegt dat het eigen fokproducten zijn. ☼ De toy spaniel is een waardige hond, hij voelt zich. Hij is kalm en kijkt hautain de wereld in. — *Raspunten*: De kop moet sterk gewelfd zijn; bij goede exemplaren zuiver half rond, soms nog iets meer, zoodat de bovenkop boven de oogen komt te liggen en den opgewipten neus bijna raakt. De oogen ver van elkander. Zij moeten groot zijn en donker. Doordien de traanklieren minder goed ontwikkeld zijn, is er in den binnensten ooghoek een weinig vocht. De stop goed ontwikkeld, als bij den bulldog, zelfs nog meer; bij de beste exemplaren moet men in de holte een kleinen knikker kunnen leggen. De neus kort en tusschen de oogen een weinig opgewipt, zonder ook maar het minste spoor eener kunstbewerking. Aan de punt moet hij zwart zijn, diep en breed met goed geopende neusgaten. De snuit moet vierkant zijn en diep; de onderkaak tusschen de maaltanden breed, veel plaats latend voor de tong en voor het aanzetten der benedenlip, die de tanden geheel moet bedekken. De onderkaak goed naar boven gericht en zoo eindigend dat zij de eveneens naar boven gerichte bovenkaak raakt. De ooren zeer lang; laag aangezet, goed plat aanliggend en dicht bezet met lang haar. De bouw moet gedrongen zijn en een cobby vorm hebben, met sterke goed ontwikkelde beenen en korten breeden rug. De beharing moet lang zijn, zijdeachtig golvend maar nooit gekruld. Bij de Blenheims moet ze zoo dicht zijn, dat zij voor de borst een veder vormt. Op de ooren en voeten moet het haar mooie franje vormen; vooral de voeten moet goed behaard zijn en wel zóó dat zij er uitzien als waren er vliezen tusschen de teenen; ook de achterbeenen moeten franjes hebben. De veer aan den op ± 10 c.M. ingekorten staart moet zijdeachtig zijn, 13 à 14 c.M. lang, en een vierkante vlag vormen, een verlenging als 't ware van de ruglijn.

I. JOH. W. DE VRIES.

DWERG-SPANIELS. EEN GUITIG VIERTAL.

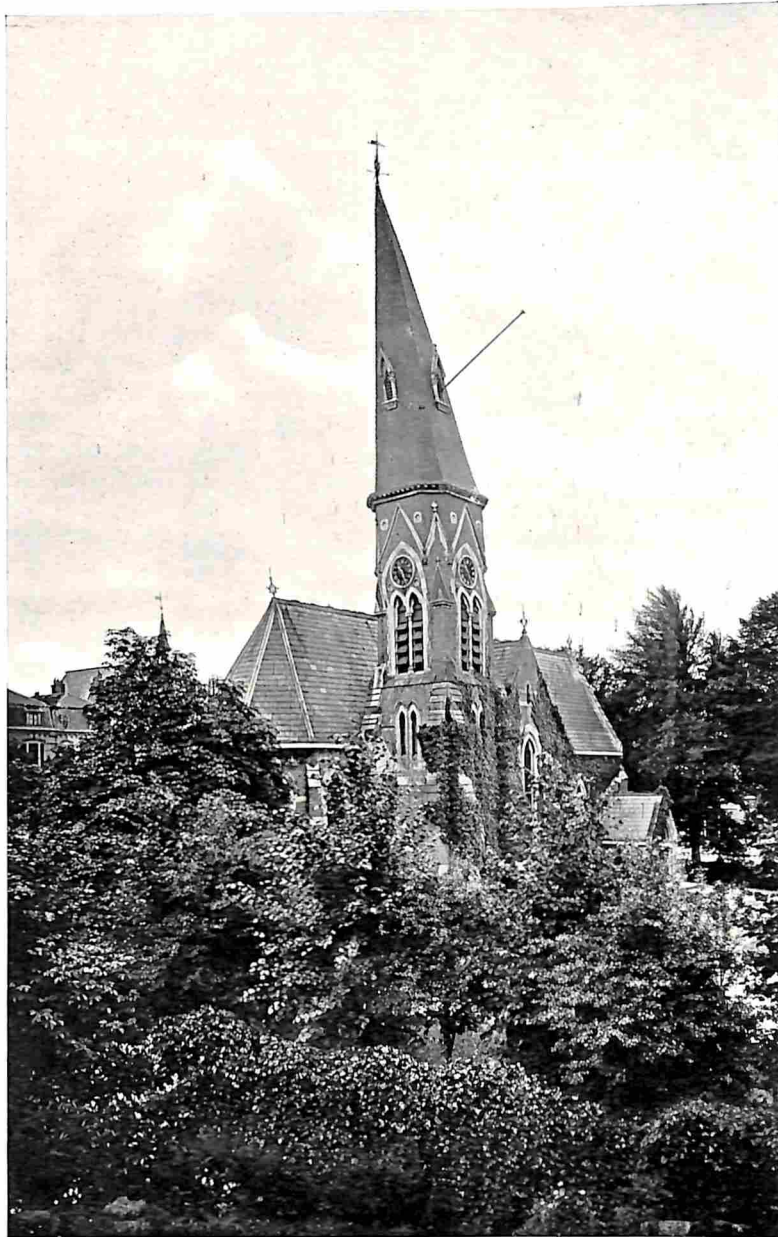
HAAGSCHE KERKEN.

IN de laatste jaren is den Haag naar alle zijden enorm uitgebreid. Natuurlijk werd het moeilijk voor hen, die zich in de nieuwe straten vestigden, om steeds in het centrum ter kerke te gaan. Daar bovendien in den tegenwoordigen tijd het verlangen naar geestelijke voorlichting, leiding en steun zich weer sterker doet gevoelen, behoeft het geen verwondering te wekken, dat de bouw van nieuwe kerken evenredig toenam met de uitbreiding der stad. ☞ Tot die nieuwere kerken behooren, in volgorde geplaatst naar het jaar van hun inwijding: de Engelsche kerk, de Wilhelminakerk, de Nieuwe Badkapel, de Sint Pascalis Baylonkerk, de Duinoordkerk, de Sint Gerardus Mayellakerk en de Julianakerk. ☞ De *Engelsche kerk* of *Church of St. John and St. Philip* kan, hoewel zij reeds in 1873 in gebruik werd genomen, toch ook nog tot de bedehuizen uit den lateren tijd worden gerekend. Zij ligt allervriendelijkst te midden van bloemen en planten, waarboven het puntige torentje zich juist even verheft. Gedeeltelijk is de kerk met klimop begroeid, doch deze is zóó besnoeid, dat de lijn van den gevel en de vorm der ramen niet verloren ging in het groen. ☞ Reeds in de zestiende eeuw werd de Engelsche kerk in den Haag gevestigd, terwille van graaf Leicester's soldaten, die in 1586 door koningin Elisabeth naar hier waren gezonden om de Nederlanden tegen Spanje te helpen. — In 1822 werd de dienst voor eenigen tijd gestaakt, daar er te weinig kerkgangers waren. ☞ Oorspronkelijk stond het Engelsche kerkgebouw bij de Groenmarkt (omstreeks 1764). Daarna bouwde men een houten kerkje in de Kazernestraat, dat jaren lang dienst deed en in 1873 vervangen werd door het tegenwoordige gebouw. Stichter hiervan was J. H. Tinne of Briarley; hij liet het bouwen ter nagedachtenis aan zijn Hollandsche voorouders en speciaal aan zijn grootvader, die in 1808 stierf en begraven werd in de Kloosterkerk. ☞ Het houten dak rust op bruin marmere zuilen met witte bogen. Achter het eenvoudige koorhek ligt het koor met de

communietafel, waarop altijd frissche bloemen staan. Op zij van het koor staat aan den eenen kant de preekstoel en aan de andere zijde het orgel, dat reeds 38 jaar door den heer de Waart bespeeld wordt. Het mooiste van deze kerk zijn de brandschilderde ramen; verscheidene kerkeleden schonken een raam ter nagedachtenis aan een overleden familielid. Speciaal de vijf koorvensters zijn prachtig zoowel van kleur als van teekening. Drie werden er geplaatst ter herinnering aan Baronesse van Brien, en twee voor Baron van Tuyll van Serooskerke. ☞ De pastorie is er pas later bijgebouwd: een zonnig, vriendelijk huis, dat door een tuin, waarin bij ons bezoek een schat van najaarsbloemen bloeide, met de kerk verbonden wordt. De *Wilhelminakerk* werd gebouwd, omdat, zooals wij lazen in de oorkonde van inwijding, de bevolking in dit deel der stad (de Voorburgsche kant) gevaar liep te vervreemden van den openlijken eeredienst. De Kerkeraad der Ned. Herv. Gemeente besloot daarom in zijn vergadering van 4 Maart 1905 tot stichting van een achtste kerk. De benodigde gelden werden deels geschonken deels ge-

leend. Reeds begin 1906 kon er opdracht tot bouwen gegeven worden aan den heer J. Verheul Dzn. uit Rotterdam, den bouwmeester van de Regentessekerk. Dit nieuwe bedehuis werd Wilhelminakerk genoemd, omdat het de eerste kerk van de Ned. Herv. Gemeente te 's-Gravenhage was, die sinds de kroning van onze koningin werd ontworpen en voltooid. De inwijding vond plaats op 3 Mei 1908 door Ds. van Gheel Gildemeester; de Koningin-Moeder en een vertegenwoordiger van de Koningin woonden de plechtigheid bij. ☞ Deze kerk is groot en vierkant, een vorm, die vroeger weinig bij kerken werd gebruikt, doch die ik thans ook bij andere nieuwe bedehuizen opmerkte. Het houten koepelvormige dak heeft eveneens een vierkant model. Langs drie wanden loopt een ruime galerij; aan de vierde zijde is het orgel en recht tegenover de Koninklijke bank. KATE DE RIDDER.

(Wordt vervolgd).

HAAGSCHE KERKEN. DE ENGELSCH KERK.

weest, was, hoewel van boerenafkomst, geen echte boer onder de boeren geweest. Hier aan de Kaag en Zijl trouwden de menschen veel onder elkaar, maar Vader was met een vreemd meisje aangekomen, een echte juffer, de dochter van een dokter uit de Klundert, en Floris' Moeder was nooit „de boerin” van 't Lindenhof geworden, al deed ze nog zoo haar best de vriendin te zijn voor haar omgeving. Ze bleef de Juffer van 't Lindenhof en haar man „de Man van de Juffer”. Ze was een stadsche en een geleerde, de vraagbaak van den omtrek, de trouwe oppasseres van zieken en kraamvrouwen daar ze als doktersdochter haar sporen reeds verdiend had op dat gebied, maar de afstand tusschen haar en de boerinnen was nooit weggevalen. Ze beschouwden haar als een meerdere, een „voornamen”. Als er kinderen geboren of ouden gestorven waren, wat onder elkaar van boerderij aan boerderij werd aangezegd, ging de rondbrenger het eerst naar 't Lindenhof en dan naar de „andere boeren”, hoever de omweg ook was dien hij hiervoor maken moest. Floris herinnerde zich zijn moeder niet anders dan statig gaande door huis en hof, met haar zachte besliste

Mevrouw Marianne.

(Vervolg van bladz. 567)

Floris' oogen werden klein. Hij voelde waarachtig iets van tranen en die nevel bellette hem een oogenblik het huis, zijn huis te zien. Maar nu dook alles weer op. Nu zag hij in de zachte schaduw der boomen zelfs de ramen blinken, de in hout gevatte ruitjes van de pronkkamer naast de groene voordeur, nu zag hij achter den langen baksteen muur van den zijvleugel de lange witte muur van de stallen met hun kleine groene luiken, en daar achter en op zijde de hooge boven alles uitstekende hooischuren, de donkere houtmijten, de boomgaard! ja daar was de boomgaard — waar hij als jongen in de takken van den appelboom zat (en zijn boeken las, appels etende. — Maar de Volharding voer aan Lindenhof voorbij. De aanlegplaats was aan den overkant onder de gemeente Warmond. Straks moest hij zich door een bootje laten overzetten. ☞ „'t Lindenhof krijgt 'n nieuwe baas”, hoorde hij een boer vertellen. — „Jea, de ouwe is dood hè?” — „'t Staat al zoo lang leeg, zonde, zoo'n mooie bedoening!” ☞ Floris keek de gezichten rondom eens aan. Hij kende er niemand van. Zijn Vader was altijd eenigszins apart ge-

stem tot de menschen sprekend, altijd bereid om te helpen en te raden, hij dacht aan haar niet anders dan aan „het hoofd van de familie”, hij had ontzag voor haar zooals de andere broers en zusters, maar hij hield meer van zijn Vader, de man met den grooten neus en de trouwe donkerblauwe oogen. Als jongen van twaalf jaar was hij door Vader naar Leiden gebracht waar hij de driejarige had afgeloopen en daarna had hij zich in Den Haag aan zijn geliefkoosd vak, het schilderen, mogen wijden, want van klein af aan had het teekenen in hem gezeten. De broers werden heerenboeren als Vader, doch bleven niet op Lindenhof. Ze hadden allen farms in Amerika. En nu was Floris, juist degen die van zijn jeugd af aan in het boerenbedrijf onkundig was gebleven, de eigenaar van de boerenhofstede. ☼ Welk een rustig onbeweeglijk leven van klein Holland lag hier opeens voor hem. Het leek of deze geheele streek niet met de woelingen der Maatschappij te maken had. Het was apart. Het stond op zichzelf, en 't was grootsch van rust, zooals de lucht grootsch was en het sterke altijd levende water rondom. Floris kende niemand hier en niemand kende hem. Men bekeek hem wel even met belangstelling, een schilder, dat kon iedereen zien, maar er kwamen veel schilders hier bij de boeren te waardschap, want het water en de lucht en de beesten, dat trok hen. Ja dat wisten de boeren wel, maar dat Floris een zoon was van de Juffer van 't Lindenhof vermoedde niemand, alleen de oude bootbaas die Floris nadat hij van de Volharding afgestapt was, zou overzetten, vroeg, toen hij 't Lindenhof noemde: „Ben je van de familie?” — „Ja zeker, ik ben de jongste zoon van Beekman, jij, zeges, heet je niet Willers?” Hoe kwam de naam weer in zijn geheugen! Floris was over zich zelf verbaasd. — „Ja” de oude heette Willers. Hij had de heele familie gekend, „en je Vader hè 'k nog voor 't laatst overgezet, toen die zoover weggong”. ☼ De tocht in 't bootje was een nieuw oud genot. Ze staken bijna recht over en schommelden wat, want er stond een aardige bries. Een gesprek was moeilijk en Floris vond 't maar goed, want liefst was hij stil om de wondere dingen op zich in te laten komen. Hij herkende van alles, de breede vlonder waar Willers heenstuurde, de kreek langs den moestuin, de breede roode beuk die als een vreemde tusschen de reeds ontbladerde lindenboomen stond. — „Dag Willers, ik zal je nog wel eens meer zien!” en Willers bedankte meneer. Hij had een groote fooi gekregen. Dat deden niet alle schilders! ☼ Floris stond op eigen erf en dadelijk kwam Boer Beune aan, oude grijze boer met een rond vriendelijk gezicht en helblauwe oogskes. — „Daar hè je mineer Floor! 'k hè je al lang verwacht!” — „Beune!” Floris drukte hemhartelijk de hand en hij streelde den hond die woedend blafte, maar nu, even losgelaten uit het hok, den nieuwen baas besnuffelde. — „Da's Pon en achter ligt Biertje”. — „Wat 'n namen, Beune, hoe kommen ze daar aan!” — „Ja, dat zijn nou eenmaal hun namen, zoo hieten ze nou è. Weet mineer dat mijn vrouw ook dood is? — nou net drie jaar, ja ik was eerst geslagen maar nou bin 'k er aan gewend. 'n Mensch went aan alles niet?” — „Maar je bent hier toch niet heel alleen, Beune?” — „Bel nee, met Gosewientje de maid en twee arbeiders daar, je zel ze zien, mineer, Jaap en Evert. Ze wachten allemaal op je, en de biesten ook, mineer. We hebben 't ze allemaal verteld dat de baas komt. En hoe lang blijf ie nou?” — „Tot ik met de zaken klaar ben, Beune. Ik heb met den notaris voor morgen afgesproken”. — „De notaris, och grut.

mineer waarom verkoop ie de boel? Kom toch hier wonen met je vrouw en kinders . . . je heb toch 'n vrouw en kinders? — „'k Ben niet getrouwd, Beune”. ☼ Beune nam z'n pet es af en krabde z'n wangen haren. — „Da's niet goed mineer, alleenig is maar alleenig . . . nou mineer zal ik je naar 't huis brengen, 't is een mooi huis, 'n patent huis, al is 't oud”. ☼ Nu betrad Floris het huis zijner ouders. Eerst de gang. Een kleine breede gang en dadelijk rechts de deur naar de voorkamer. Daar stond de lange tafel waaraan zij allen gezeten hadden bij de maaltijden. Vader, moeder, vier jongens en een meisje, de twee meiden en de drie knechts, met twaalf hadden zij daar altijd gezeten, nooit meer of minder, want als er eens een gast was geweest, gebruikte een der knechts zijn maaltijd buiten, vanwege het getal dertien. En dan waren er de vijf ruitjesramen met witte weggetrokken gordijntjes, drie naar het water en twee naar den moestuin. De oude linnenkast met de koperen sloten, de oude klok met de zeemeerminnen, en de blauwe pullen onder de zijvensters. Aan den muur hingen Floris' eigen schilderijen. Alles wat hij zijn ouders gezonden had was ingelijst en opgehangen, zelfs de kleine crayonschetsen uit Parijs. Floris moest zich zelven

HAAGSCHE KERKEN. DE WILHELMINAKERK.

HAAGSCHE KERKEN. DE ENGELSCH KERK VAN TER ZIJDE GEZIEN.

bekennen dat die encadrementen niet mooi waren, dat breede stuk uit Versailles was in een klein te smal lijstje gevat en het simpele teekeningetje van het boerinnetje uit de Provincie had een te zware zwarte lijst, maar alles, alles was opgehangen en bewaard. Zij hadden den zoon-schilder geëerd. — Waarom had Vader niets meegenomen naar Amerika? Zou moeder 't zoo gewild hebben? Moest alles hier voor hem, den jongste, bewaard worden? ☼ Een deur gaf toegang tot een zijkamer. Daar sliep vroeger zijn zuster Lize. Er was een licht gebloemd behang, een groote spiegel, zeker afkomstig van den grootvader, dokter uit de Klundert, een canapé, een mooi antiek kastje en een leelijk van krullen voorzien schrijfbureau. Er hing niets aan den muur, Lize had zeker alles wat draagbaar was en haar aan 't hart ging mede genomen. ☼ Nu kwam de pronkkamer aan de beurt. Die was aan de andere zijde van het gangetje. Met een zekeren schroom draaide Floris de deurkruk om. Deftig stond er in 't midden de

groote eikenhouten tafel op gedraaide pooten, aan 't eind tusschen de ramen het groote kabinet met twee blauw porseleinen kommen tusschen kast en bovenfries. In den muur waren de zes kleine deuren der drie bedsteden, elke bedstee van een trapje voorzien, en aan de zijde der drie ramen, evenals de andere met wit neteldoeksche gordijntjes ten halve bedekt, stonden aan den muur de hooge antieke stoelen, zwart en streng als de tafel. In de pronkkamer hadden zijn ouders en de twee jongste kinderen tot hun zesde jaar geslapen. De pronkkamer was geheel apart. Zij had slechts één deur, die naar de gang. Floris opende het oud kabinet en het verraste hem dat daar precies als in zijn jongen tijd, het blauwe porcelein stond, de zes groote kommen, de borden en schaaltes, lange lijzen en roomkommetjes. —

Hij ging voor ieder der vensters staan en bezag het landschap, dat hoewel overal de Kaag en de weilanden zijnde, toch telkens een ander beeld gaf door ieder venster. Aan de overzijde lagen twee groote boerderijen, ver en klein onder de fijne hooge herfstboomen, maar achter die strook land was de wijde grijze plas met alleen aan den horizont een grijze verhevenheid van stadje en puntig torentje. Als

de groote schepen voorbij voeren, en er kwamen er nu drie achter elkaar met prachtige bruine forsche zeilen, schommelden de twee roeiboeten aan het vlondertje vastgebonden, alsof ze zoo de onbekende verre zee op wilden holderbolderen. Toen hij een jongen was keek hij daar ook naar en van 't riet daar rechts bij de kreek sneed hij fluitjes. Hoe prachtig en fier en sierlijk deed dat riet. Als het hoog was, stond het als een lijst om de verre schilderijtjes van water en lucht. . . . ☼ „Mot mineer de koeien niet zien voor 't donker wordt?” — Beune riep hem tot de orde. Hij volgde hem naar de stallen, maakte daar kennis met Gosewientje en de twee knechts, die meeliepen naar de beesten. 't Was er warm, alsof het winter was. Er hing een gemengde lucht van geurig hooi en warme beesten. Het goudige licht scheen door de lage raampjes op de witte muren, waarvoor de hooge koeienruggen met hun zwiepende staarten gerijid stonden. — „Da's de zwarte, en dit de Drievlek, deze de Bontrooie, en die de Witrooie, daar Mietje, en deze 't Vrouwke. . . . Je zel 't toch niet ineene onthouwe, mineer en ik zal maar door gaan, hier heb u de jonkies, zes, en nou, wou u de peerden

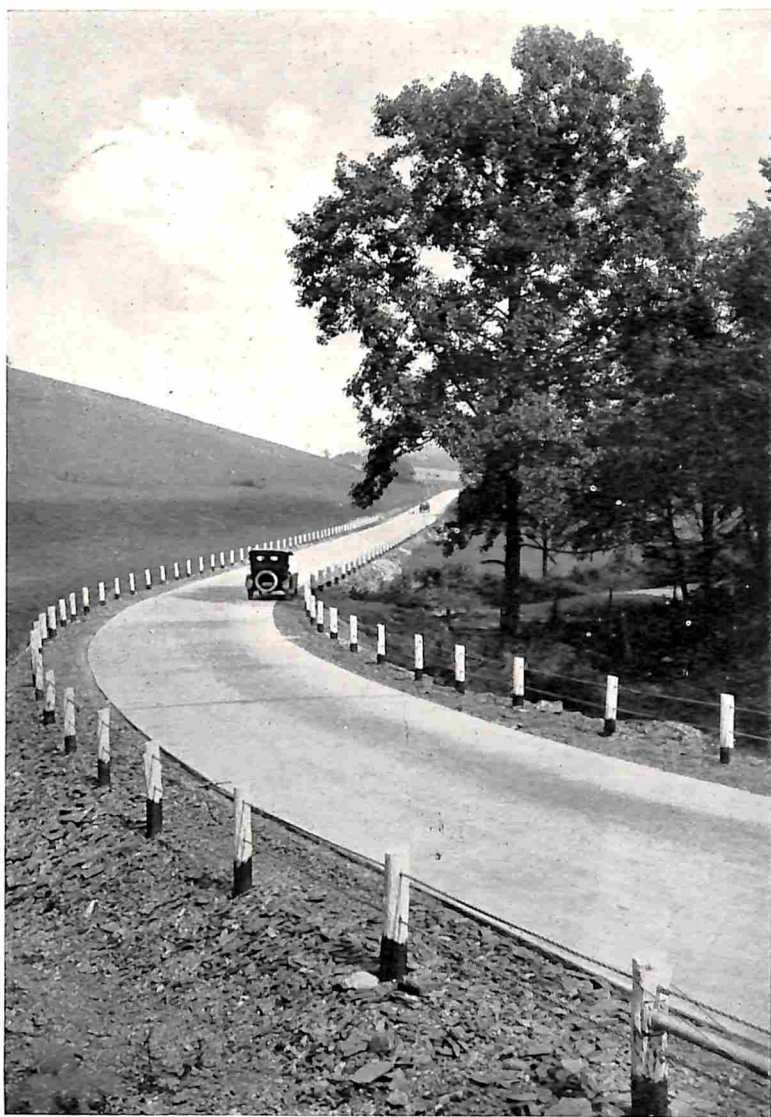
zien?” — „Natuurlijk Beune, juist de peerden!” ☼ Zij gingen naar de paarden, twee vossen en een wit zwart paard en ook de schapen en varkens werden bezocht, ten laatste de kippen en eenden bij den tuin. De moestuin en de landen waren voor den volgenden dag, zeide Beune. Meneer moest nu maar eerst eten. Gosewientje had voor een goed maal gezorgd. Dat kende ze. Meneer zou eten in de oude kamer, dezelfde waar hij als kind gezeten had. ☼ En toen Floris alleen aan tafel gezeten was, onder de petroleumlamp met haar kleine zachte vlam, bij de ramen die niet gesloten waren zoodat hij buiten het zilveren water zag onder de donker dreigende lucht, dacht hij aan Marianne. . . . voor het eerst op dezen tocht haalde hij klaar en duidelijk haar beeld tot zich en hij voelde sterk dat niemand hier in zijn ouderlijk huis naast hem zou kunnen zijn dan Marianne, de vrouw van zijn hart.

Met de morgenpost had Marianne een brief van Lindenhof

gekregen, een echte brief van Floris als uit den ouden tijd, vol teekenkrabbels tusschen den tekst. Met één penne-streekje een wijd landschap, een paar molens, varende schepen, rustig vooruitstevend of sierlijk laveerend op het woelende water, ook een paar ouderwetsche ramen van Lindenhof, een hoekje van de deel en tot slot onderaan, de breede voordeur met den naam van het huis in den gevel. ☼ Dat Lindenhof, hoe dikwijls had hij er over gesproken, hoe dikwijls was er ook sprake van geweest dat zij het eens bezoeken zou reeds toen Floris als jongen van zestien jaar bij haar ouders logeerde. Nooit was er van gekomen. ☼ Zij had later niet veel meer aan Lindenhof gedacht, vooral niet nadat Floris' Vader naar Amerika vertrokken was en er nooit meer brieven van hem zelve kwamen. En nu stond die naam opeens weer duidelijk voor haar. Nu herinnerde zij zich weer dat Floris haar altijd van het huis aan het water vertellen moest, van zijn broers, zuster en Moeder, die zij niet kende, maar vooral ook van de beesten. Als kind had Marianne een waren hartstocht voor dieren gehad. Om zoo maar als of 't van zelf sprak, omringd te zijn van paarden, koeien, kalveren, schapen en

kippen, zelfs van varkentjes, „les petits messieurs qui parlent: Quan, quan!” zooals Grootmama Hoogland ze noemde, leek haar een sprookje. En Floris had het sprookje ontelbare malen aan haar moeten vertellen. Nu! zoo-veel jaren daarna, was het verhaal van Lindenhof weer als een sprookje voor haar, niet om de dieren die daar waren, maar om de stilte, de vrijheid, de eenvoudigheid die er wezen moest. Het was of ze alles voor zich zag, het lage groote huis onder het hooge dak, de vele ramen met hun vierkante ruitjes, de hooge boomen rondom als wachters, de stallen, de schuren, de moes- en bloemtuinen, de groene wei met haar slooten, en het breede lichte schitterende water dat dit alles omzoomde en den blik ver ver heen droeg naar den grijzen horizont. Daar was de rust! de eenvoud, de ruimte. Hoe genoot Floris er van, hoe wist hij het haar door zijn liefde waarmee hij alles zag, voor te tooveren, hoe gelukkig voelde hij zich daar.

(Wordt vervolgd.)

EEN IDEALE WEG VOOR AUTOBEZITTERS BETON-
WEG IN DEN STAAT PENNSYLVANIË.